

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра історії музики

"ПОГОДЖУЮ"

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

"ПОГОДЖУЮ"

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Музична критика»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Всі профілізації
Статус	Вибіркова компонента циклу дисциплін професійно-практичної підготовки (ВК 1.2)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (7,8)
Термін викладання	7,8 семестр
Факультет	Всі факультети
Форма навчання	Денна

Львів – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Музична психологія» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

Аделіна Єфіменко – професорка кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Історії музики* “_21_”
_____ червня _____ 2021 р., протокол № _8_

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – розвиток музично-літературних здібностей студентів шляхом залучення до написання статей в інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрах музичної критики та журналістики.

Завдання курсу - розвиток аналітичних здібностей студентів, пов'язаних з аналізом музичних творів, виконавських інтерпретацій, проблемних ситуацій музичного мистецтва, формування навичок музично-критичного мислення.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 11	Здатність володіти іноземною мовою.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 16	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні

	знання у практичній діяльності.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 14	Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.
3. Програмні результати навчання	
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 6	Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
РН 7	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
РН 9	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами							
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс		III курс		IV курс			
						Всього	у тому числі:			Семестри								
	лекційні	індивідуальні	практичні		1		2	3	4	5	6	7	8					
	Кількість тижнів в семестрі																	
	15	15	15		15	15	15	15	15	15	15	15	15	15				
Музична критика		7,8		4	120	60	50		10	60							2	2

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні		
II		4	120	60	50		10	60
	3	2	60	30	25		5	30
	4	2	60	30	25		5	30

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні заняття

7 семестр

		ГОДИНИ
Тема 1	Історичні аспекти музичної критики	5
Тема 2	Специфіка музичної критики	5
Тема 3	Система інформаційних жанрів музичної критики	5
Тема 4	Стилістичні та композиційні особливості аналітичних жанрів	5
Тема 5	Специфіка художньо-публіцистичних жанрів	5
8 семестр		
Тема 6	Сучасний інформаційний ринок друкованих ЗМІ та інтернет-видань	10
Тема 7	Принципи діяльності інформаційного та музично-критичного видання	10
Тема 8	Поняття авторського права на музично-критичний твір	5
	ВСЬОГО	50
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ		
7 семестр		
Тема 1	Написання рекламного повідомлення на музичну тематику.	5
8 семестр		
Тема 2	Здійснення спроби написання критичної статті (проблемної, оглядової, ювілейно-історичної тощо).	5
	Всього	10

	Самостійна робота	
	7 семестр	
Тема 1	Композиційні та стилістичні норми жанру рецензії.	15
	Поточний контроль	2
Тема 2	Статтю в жанрі огляду	10
	Підсумковий контроль	3
	Всього	30
	8 семестр	
Тема 3	Типи сучасних періодичних видань: спеціалізовані, суспільно-політичні та ін.	10
	Поточний контроль	2
Тема 4	Аналіз авторських угод різних інформаційних видань ЗМІ	10
Тема 5	Принципи діяльності друкованого або інтернет-видання, характеристика роботи редакторського відділу.	5
	Підсумковий контроль	3
	Всього	30

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка роботи студента складається із сумарного результату оцінювання різних видів навчальної роботи протягом певного часу. До видів навчальної роботи відносяться форми активної та пасивної діяльності студента. Відповідно, розроблена ієрархічна система, в якій пасивні форми оцінюються на порядок нижче аніж активні. До пасивних форми включають відвідування лекцій та ведення конспекту, конспектування обов'язкової літератури, виконання самостійної роботи, відвідування мистецьких і наукових заходів тощо. Активні форми роботи вимагають виявлення студентом власних здібностей, вмінь, ініціативи, логічного та креативного мислення і т.д. Це виступи на семінарських заняттях, підготовка та захист наукових рефератів, виступи на конференціях і т.д.

При розробці шкали оцінювання видів навчальної діяльності враховано всі види аудиторної та поза аудиторної роботи, що відповідає загальним положенням вищих навчальних закладів, а також враховано специфіку роботи кафедри історії музики. Таким чином до основних нормативних форм роботи додається виконання молоддю науково-пошукових досліджень, а саме:

опрацювання спеціалізованої літератури, підготування рефератів та виступи з доповідями на студентських конференціях.

Шкала оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної роботи	стаціонар	
	Оціночні бали (за об'єм роботи)	Всього
4 семестр		<u>100</u>
<i>поточний контроль</i>		50
Відвідування лекцій		5
Конспектування обов'язкової літератури	1 x 15	15
Конспектування додаткової літератури	1 x 15	15
Написання тестів	5 x 2	5
Підготовка наукового реферату і його захист	15 x 1	15
<i>підсумковий контроль (залік)</i>		50
Відповіді на запитання:		
а) Вичерпні відповіді на три запитання		35
б) неповні відповіді на три запитання		20
в) відповідь на два запитання		20
г) відповідь на одне запитання		10
Відповідь на додаткове запитання		5

Відмінно, А (90-100 балів)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 90 % від кількості занять, бездоганне та вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем, вміння застосувати теоретичні знання і термінологічний багаж для характеристики епохи і стилю автора твору.

Дуже добре, В (82-89 балів)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 85 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем. Студент іноді може допуститися несуттєвих помилок.

Добре, С (74-81 балів)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 80 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено дві-три суттєві помилки.

Задовільно, D (64-73 балів)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 75 % від кількості занять, виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено до п'яти суттєвих помилок. Студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє її застосувати

Достатньо, E (60-63 балів)

Поточна успішність — відвідування не менше ніж 70 % від кількості занять, виконання завдань відповідної складності, при яких допущено шість-вісім суттєвих помилок (26-30 балів). Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, його знання достатньо фрагментарні, являють собою набір окремих фактів, не пов'язані в цілісну систему.

Незадовільно FX (35-59)

Поточна успішність – відвідування менше ніж 50 % від кількості занять, невиконання завдань або їх виконання на низькому технічному, рівні, що не відповідає вимогам. Студент не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядовий рівень опанування матеріалу.

Незадовільно F (0-34)

Поточна успішність – відвідування менше ніж 30 % від кількості занять, невиконання всіх контрольних робіт або їх виконання на дуже низькому технічному, рівні, що навіть приблизно не відповідає вимогам. Студент не орієнтується ані в теоретичному матеріалі, ані в необхідній термінології.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

11. ЛІТЕРАТУРА:

1. Авдеев В.М. Влияние музыкального произведения и его интерпретаций на компоненты музыкального восприятия: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / АН СССР, Институт психологии. – М., 1982. – 18 с.
2. Акопян Л. О точках соприкосновения между теоретическим музыкознанием и глубинной психологией // Музыкальная академия. – 1999. - № 1. – С. 206-212.
3. Арановский М.Г. О психологических предпосылках предметно-пространственных слуховых представлений // Проблемы

- музыкального мышления: Сб. ст. – М.: Музыка, 1974. – С. 252-271.
4. Арнхейм Р. Перцептуальная динамика музыкального выражения // Арнхейм Р. Новые очерки по психологии искусства. – М.: Прометей, 1994. – С. 235-249.
 5. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс.—Л.: Музгиз, 1963.— 379 с.
 6. Ашхаруа-Чолокуа А. Роль ассоциаций в механизме художественного воздействия // Эстетические очерки. – Вып. 5. – М.: Музгиз. – 1979. – С. 137-174.
 7. Барсова И. Курт в диалоге наших дней. “СМ”, 1977, ?8.— 118-125 с.
 8. Блинова М. Физиологические основы элементарного звукового синтеза. // Вопросы теории и эстетики музыки . Вып.2— Л.:Музгиз, 1963.—с.216-230.
 9. Блинова С. Человек. Духовность. Медитация... // Музыкальная академия. – 1994. - ? 1. – С. 41-45.
 10. Беляева-Экземплярская С.Н. Заметки о психологии восприятия времени в музыке // Проблемы музыкального мышления – М.: Музыка, 1974. – С. 303-329.
 11. Брусиловский Л.С. Музыкотерапия // Руководство по психотерапии / Под ред. В.Е. Рожнова. - Ташкент: Мед. УзССР, 1979. – С. 176-192.
 12. Вагнер Р. Избранные работы. Вступ. Статья А.Ф.Лосева. Пер с нем.— М.:Иск-во, 1978.—695 с.
 13. Введение в философию; учебник высших учебных заведений в 2 частях, Ч.1.- М.: Политиздат, 1990.- 367 с.
 14. Вертгеймер М. О гештальттеории. //Хрестоматия по истории психологии (нач.10-х—середина 30-х годов ХХв.) Под ред. П.Гальперина, А.Ждан. – М.: Изд-во МГУ, 1980.—с.84-99
 15. Воронцов Г.Л. Ещё раз о катарсисе // Советская музыка. – 1991. - ? 11. – С. 98-100.
 16. Выготский Л. Психология искусства – М.: Искусство, 1964.— 392 с.
 17. Выготский Л. Развитие высших психических функций. М.: Политиздат, 1960.— 279 с.
 18. Гапон Н. Психотерапія емоційного життя засобами малюнку та музики // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Мистецтво і освіта: Зб. наук. пр. / Ред. С.О.Черепанової. – Вип. 3. – Львів: Каменяр, 1998. – С. 153-161.
 19. Герасимова-Персидская Н.А. Историческая обусловленность музыкального восприятия и типология культуры // Музыкальное восприятие как предмет комплексного исследования: Сб. ст. – К.: Музична Україна, 1986. – С. 18-28.
 20. Герцман Е.В. Античная музыкальная педагогика. – СПб.: Алетейя, 1996. – 345 с.
 21. Головинский Г. О вариантности восприятия музыкального образа: Из наблюдений над массовым слушателем музыки // Восприятие музыки:

- Сб. ст. – М.: Музыка, 1980. – С. 127-140.
22. “Homo Musicus”. Альманах по музыкальной психологии. - М.: 1994. - с. 7 - 27.
 23. Готсдинер А.Л. О стадиях формирования музыкального восприятия // Проблемы музыкального мышления: Сб. ст. – М.: Музыка, 1974. – С. 230-251.
 24. Драганчук В.М. Історія музикотерапії як підґрунтя нових психолого-педагогічних систем // Проблеми педагогічних технологій: Зб. наук. праць. – Вип. 3. – Луцьк: Волинський академічний дім (книгарня “Планета”), 2000. - С. 10-17.
 25. Жак-Далькроз Э. Ритм. Его воспитательное значение для искусства: 6-я лекция. - Пг.: Театр и искусство, 1914.
 26. Ждан А. История психологии: Учебник.— М.: Изд-во МГУ, 1990.— 367 с.
 27. Зинькевич Е. Значение генетико-типологического аспекта в анализе современной музыки // Музыкальное произведение: сущность, аспекты анализа: Сб. ст. / Сост. И.А.Котляревский, Д.Г.Терентьев. – К.: Музична Україна, 1998. – С. 96-102.
 28. История зарубежной психологии (30-60-е годы XX ст.) Тексты. Под ред. П.Гальперина, А.Ждан. – М.: Изд-во МГУ, 1986.- 344 с.
 29. Кадцын Л. Процесс слушательского восприятия и усвоение музыкальных произведений // Музыкальное произведение: сущность, аспекты анализа: Сб. ст. / Сост. И.А.Котляревский, Д.Г.Терентьев. – К.: Музична Україна, 1998. – С. 102-111.
 30. Кечхуашвили Г.Н. К проблеме психологии восприятия музыки // Вопросы музыкознания: Сб. ст. – Т. 3. - М.: Музыка, 1960. - С. 303-323.
 31. Кияновская Л.А. Функции программности в музыкально - историческом процессе: Диссертация на соискание учёной степени кандидата искусствоведения. -К., 1983. – Рукопись. С. 19-23.
 32. Кёлер В. Некоторые задачи гештальтпсихологии //Хрестоматия по истории психологии (нач.10-х—середина 30-х годов XXв.) Под ред. П.Гальперина, А.Ждан. – М.: Изд-во МГУ, 1980.—с.102-122.
 33. Кёлер В. Об изоморфизме // Хрестоматия по истории психологии (нач.10-х—середина 30-х годов XXв.) Под ред. П.Гальперина, А.Ждан. – М.: Изд-во МГУ, 1980.—с.99-102.
 34. Костюк А. Восприятие мелодии: мелодические параметры восприятия музыки.— К.: Наук.думка, 1986.— 191 с.
 35. Костюк О. Сприймання музики й художня культура слухача.— К.: Наук.думка, 1965.— 123 с.
 36. Кузин С. Психология. Учебник. М., Высш.школа, 1974.— 280с.
 37. Кривцун О.А. Психология искусства // Кривцун О.А. Эстетика: Учебник. - М.: Аспект Пресс, 1998.
 38. Левин К. Определение понятия “поле в данный момент”\\ Хрестоматия по истории психологии (нач.10-х—середина 30-х годов XXв.) Под ред.

- П.Гальперина, А.Ждан. – М.: Изд-во МГУ, 1980.—с.131-146.
39. Левин К. Топология и теория поля // Хрестоматия по истории психологии (нач.10-х—середина 30-х годов XXв.) Под ред. П.Гальперина, А.Ждан. – М.: Изд-во МГУ, 1980.—с.122-131.
 40. Мазель Л. О мелодии. — М. : Музгиз, 1952.—385с.
 41. Мазель Л., Рыжкин И. Очерки по истории теоретического музыкознания. Вып.2. М.-Л. : Музгиз, 1939.— 246 с.
 42. Мазель Л. Проблемы классической гармонии.— М.Музыка, 1972.— 616с.
 43. Мазель Л.А. Интонация и музыкальный образ. - М.: Музыка, 1965. – 354 с.
 44. Малышев И.В., Рыбинцева Г.В. Социодинамика художественного сознания / Ростовская консерватория им. С.В.Рахманинова. – Ростов-на-Дону: Изд-во РГПИ, 1992. – 168 с.
 45. Маркус С. История музыкальной эстетики, т.2. М.: Музыка, 1968.— 687с.
 46. Медінцев В. Психологія музики і парадигма діалогу // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Мистецтво і освіта: Зб. Наук. праць за ред. С.О.Черепанової. – Вип. 3. – Львів: Каменяр, 1998. – С. 147-152.
 47. Медушевский В. О динамическом контрасте в музыке. Сб."Эстетические очерки", вып.2—М.: Музыка, 1967.—57-81с.
 48. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки.— М.:Музыка, 1976.—254 с.
 49. Моль А. Теория информации и эстетическое восприятие // Под ред. Р.Х.Заринова и В.В.Иванова. - М.: Мир, 1966.
 50. Музыкальная акустика. Сб. под ред. А.Н.Гарбузова. – М.: Музгиз, 1954.—218с.
 51. Назайкинский Е. Звуковой мир музыки.— М.: Музыка, 1988.— 254 с.
 52. Назайкинский Е. О психологии музыкального восприятия.— М.: Музыка, 1972.— 383 с.
 53. Петрушин В.И. Музыкальная психология: Для студентов средних и высших музыкальных учебных заведений. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Владос, 1997. – 384 с.
 54. Петрушин В.И. Музыкальная психотерапия. Теория и практика: Учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по педагогических специальностям. – М.: Владос, 1999. – 176 с.
 55. Роменец В. Історія психології ХІХ-поч.ХХст.— К.: Вища школа, 1995.— 614с.
 56. Роменец В. Психологія творчості. – Вид. 2-ге, доп. – К.: Либідь, 2001.
 57. Современная западная философия. Словарь.—М.: Сов. Энциклопедия, 1991.
 58. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. - М.:Музгиз, 1947,— 566с.

Додаткова література:

59. Шопенгауэр А. Собрание сочинений в пяти томах, Том 1. Перевод с немецкого Ю.И.Айхенвальда. - М.:“Московский Клуб”, 1992.— 395 с.,илл.
60. Adorno T. W. Ästhetische Theorie. - Frankfurt-am-Main: Suhrkamp, 1993. - 572S
61. Adorno T.W. Einleitung in die Musiksoziologie. - Frankfurt- am-Main: Suhrkamp, 1994. - 272 S.
62. Brockhaus- Enzyklopädie, B.9, Mannheim, 1989.— S.506-509.
63. Dorsch O. Psychologisches Wörterbuch. – Bern : Hans Huber Verlag, 1987.
64. Grubitsch S., Rexilius G Ganzheits- und Gestaltpsychologie, aus “Psychologische Grundbegriffe”.—Hamburg.:Verlag Reinbek, 1987.— 356-373 S-
65. Hirschberger J. Kleine Philosophiegeschichte. – Freiburg: Herder Verlag, 1992.—S.194 -213.
66. Kurth E. Die Voraussetzungen der theoretischen Harmonik und der tonalen Darstellungssysteme. –Bern:Akademische Buchhandlung von Max Drechsel 1913 — 148 S.
67. Kurth E. Grundlagen des linearen Kontrapunkts.Berlin, Max Hesses Verlag, 1925—458 S.
68. Kurth E. Musikpsychologie. - Berlin, Max Hesses Verlag, 1931. - 323 S.
69. Motte-Haber Helga de la. Musikpsychologie. Eine Einführung. — Кіпн: Musikverlag: Hans Gerig, 1996. - 496 S.
70. Riemann H. Musiklexikon. Berlin-Leipzig: Max Hesses Verlag, 1916. 1276 S.
71. Störig H.J. Kleine Weltgeschichte der Philosophie – Fischer Verlag, 1993. S.532-548.
72. Wellek A. Das absolute Geist und seine Typen. - Berlin: Verlag Breitkopf& Gärtel,1938.-248S.
73. T.W.Adorno (1962). Einleitung in die Musiksoziologie. Frankfurt/M: Suhrkamp (2. Aufl.).
74. H. Bartel (1997). Handbuch der musikalischen Figurenlehre. Laaber-Verlag: Laaber.
75. K.E.Behne (1986). Hörertypologien. Zur Psychologie des jugendlichen Musikgeschmacks. Regensburg: Bosse.
76. H.Bruhn, R.Oerter, H.Rising (Hrsg.) (1993). Musikpsychologie. Ein Handbuch. Rowohlt's Enzyklopädie. (2. Aufl.).
77. C.Dallhaus & H.Eggebrecht (1985). Was ist Musik? Wilhelmshaven: Heinrichshofen.
78. C.Dallhaus & H. de la Motte-Haber (Hrsg.). Systematische Musikwissenschaft. Neues Handbuch für Musikwissenschaft (1982, Bd. 10). Laaber: Laaber.

79. H.Loos (1993). Weihnachten in der Musik. Köln: Hudrun Schröder Verlag.
80. H.de la Motte-Haber (1996). Handbuch für Musikpsychologie. Laaber-Verlag:Laaber (2. Aufl.).
81. H.de la Motte-Haber (Hrsg.) (1991). Nationalstil und nationale Haltung. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, u.a.